

pondělí, 17. září 2018

Olomouc bude již podesáté centrem soudobé hudby

Napsal(a) [Redakce](#)

Mondrian Ensemble foto: Arturo Fuentes

Jubilejní desátý ročník mezinárodního festivalu soudobé hudby MusicOlomouc 2018, který pořádá Univerzita Palackého v Olomouci a spolek MusicOlomouc se uskuteční ve dnech 9. – 23. října 2018 a nabídne sedm koncertů. Během šesti festivalových dní zazní 35 soudobých kompozic, většina v české či olomoucké premiéře. Pět skladeb vzniklo na objednávku festivalu a bude uvedeno v premiérách světových.

„Festival MusicOlomouc za deset let své existence dokázal, že i mimo klasická hudební centra jako je Praha, Brno či Ostrava je možné etablovat a úspěšně rozvíjet hudební festival tohoto typu. Vydobyl si významné místo mezi našimi festivaly

soudobé hudby a má své nadšené a zaujaté publikum. Během deseti let se festival transformoval z akce se širokým žánrovým rozkročením a základnou v českém interpretačním prostředí ve festival avantgardnějšího zaměření, v jehož rámci jsou prezentovány špičkové zahraniční soubory, a jenž klade důraz na objednávání a premiéry skladeb českých i zahraničních autorů. Dramaturgie 10. ročníku je toho důkazem," říká ředitel festivalu **Marek Keprt**.

Festival zahájí přední ansámbl současné švýcarské hudební scény **Mondrian Ensemble**, držitel prestižního ocenění Schweizer Musikpreis za rok 2018. Dalším zahraničním interpretem bude polský perkusionista **Aleksander Wnuk**, jenž ve svých vystoupeních využívá multimediální prvky a performance. Ve světové premiéře uvede skladbu **Coryho Brackena** *I'm at ocean level moisture with these life hacks*, první objednávku skladby ze zámoří. Německé **Catch Trio**, představí kromě zahraničních autorů také skladbu v současnosti nejúspěšnějšího českého skladatele **Miroslava Srnky**.

Z českých interpretů a ansámbků soudobé hudby vystoupí **Isang Yun Trio** ve složení **Vilém Veverka** (hoboj), **Kateřina Englichová** (harfa) a **Petr Nouzovský** (violoncello), které ve světové premiéře provede skladbu *Forgetting Ravel* mladého českého skladatele **Iana Mikysky**. Koncert pražského **Tria Helix** bude převážně zaměřen na díla českých autorů soudobé hudby; mezi nimi bude i světová premiéra skladby *Hudba ticha pro housle, violu a klavír* **Marka Kopelenta**. Olomoucký ansámbl soudobé hudby **Lichtzwang** se tentokrát představí ve svém klasickém složení trubka, violoncello a klavír a uvede hned tři světové premiéry: skladbu *A Luca Marenzio* **Adriana Demoče** a dvě kompozice **Marka Kepřta** *jitřnoSmíšky...klamoMžitky...bzuňk!* pro ansámbl a *palais under snow*, která je volným překomponováním skladby Mortona Feldmana *palais de mari*.

Závěrečný slavnostní koncert festivalu k 100. výročí vzniku ČSR s podtitulem „Nová tvorba českých autorů“ bude vrcholem celého ročníku. **Orchestr BERG** provede díla mladší generace současných českých skladatelů **Petra Wajsara**, **Františka Chaloupky** a **Matouše Hejla**. Na závěr zazní skladba *Jóga* **Tomáše Reindla**, do níž jsou zakomponováni i cvičící jogíni a recitace v podání **Petra Kubese**.

čtvrtek, 11. říjen 2018

Úvodní olomoucký seminář současné komorní tvorby

Napsal(a) [Jan Borek](#)

Ensemble Mondrian foto: MusicOlomouc

Zahajovací večer desátého ročníku festivalu soudobé hudby MusicOlomouc přinesl první dva z celkem sedmi koncertů a jednu ze šesti světových premiér. První polovina večera patřila švýcarskému klavírnímu kvartetu **Ensemble Mondrian** zaměřenému na soudobou i klasickou hudbu. Do Kaple Božího Těla Uměleckého centra Univerzity Palackého se čtveřice vrátila po dvou letech.

Píseň beze slov, tedy *Lied ohne Worte* **Michaela Jarrella** pro klavírní trio, se ukázala být mírným startem. Zahuštěné melodie smyčců a krystalické chvění klavíru vystřídalo statické napětí tří provázaných linií s přiškrcenými tóny nástrojů a částečným zrcadlením partů navzájem v řídké faktuře. Podobné efekty především v nízkých dynamikách využil i **Carlo Ciceri** ve skladbě *Criteria* *Insorge* pro houslové trio a tři dynamické vrcholy v zajetí divoce nesrozumitelného programu.

Vrcholem programu a zároveň masivní porcí hudby byla jednoznačně dvacetiminutová kolekce těžko uvěřitelného množství hudebních nápadů **Dietera Ammanna** *Après le silence* pro klavírní trio. Útržky rytmů, motivů a postupů, které tu jsou prezentovány jeden za druhým, obvykle pouze v rámci jednotek vteřin, by si jistě zasloužily hlubší rozvedení. Ammann se však zásadně nevrací zpět, místo toho přidává stále další plochy – statické i rytmicky a dynamicky vypjaté. Mezi mnoha pozoruhodnými okamžiky prosvítají i tradičnější postupy včetně roztrhaného

tanečního rytmu stlačeného na maximálně krátkou plochu či několik taktů inspirovaných jazzem. Na jednu stranu by se dalo říct, že jde o skladbu se silným, ale nakonec nevyužitým potenciálem – předvedený materiál by vystačil na deset plných skladeb. Tohoto faktu si je však skladatel dobře vědom a sám tuto úmyslně koncentrovanou tvůrčí metodu popisuje jako neustálý posun, absenci definitivního stavu, nekončící tryskání, zrod, plynutí, změnu.

Ensemble Mondrianfoto: MusicOlomouc

V jistém významu obdobně volnou kompoziční metodu využil **Thomas Wally** ve skladbě pro klavírní kvarteto s využitím skordaturového ladění strun. Místy podobně exaltovaná, ale o poznání méně kontrastní a obsahově nabitá *...jusqu'à l'aurore...: Caprice (IV) bleu* však stála ve stínu Ammannova kusu. Výrazný zvukový efekt pak mělo využití kovového dusítka pro mimořádně tenký a metalický zvuk houslí **Ivany Pristašové**. Odchýlení od komorně ansámblového charakteru večera přinesla skladba *KÓRD 1* **Martina Jaggie** pro sólovou violu (**Petra Ackermann**). Zcela čistě provedená přehlídka precizní techniky stála především na postupné deformaci představovaných motivů.

Interpretky souboru Ensemble Mondrian je díky jejich výtečné souhře možné hodnotit jen jako celek, nikoli jednotlivě. I toto úterý předvedly výborný interpretační výkon včetně rozšířeného inventáře „novohudebních“ nástrojových technik. Nechyběl ani nevšední křehce perkusivní zvuk částečně preparovaného klavíru s přitlumenými strunami či tzv. string piano, tedy hra přímo na struny rukama či dřívkem v podání **Tamriko Kordzaii**. Kontrolu svých nástrojů prokázaly především v momentech, ve kterých balancovaly na samé hranici jejich rozeznění. Spíše než jakákoli harmonie v ten moment fungovala čistá zvuková kvalita.

Isang

Yun Trio foto: MusicOlomouc

V druhé polovině večera se v atriu Uměleckého centra UP představilo české **Isang Yun Trio**. Program trojice předních tuzemských instrumentalistů byl orámován skladbami korejského skladatele, jehož jméno trio nese. V úvodní dvojici *OstWest Miniaturen I, II* propojuje „východní“ zvukový charakter hoboje se „západním“ partem pro violoncello (**Petr Nouzovský**). Ideový důraz na časovost v tomto díle se ukazuje skrze dlouhé držené tóny hoboje tvořící s violoncellem vzájemně mimoběžné plochy, evokující jistou dávku znepokojivé strnulosti. Závěrečné *Espace II* taktéž Isanga Yuna již byla dynamičtější, šlo spíše o „aktivní“ průzkum prostoru než předchozí zkušenost zmrazeného času. Obě kategorie, tedy čas i prostor, byly hlavními tématy tvorby korejského skladatele.

Nejstarší skladbou večera byly sonoristické *Proporzioni 2* (1967-1970) Witolda Szalonka. Její důležitost v rámci festivalu souvisí právě s dobou jejího vzniku. Toto uvedení připomnělo, že tradiční sada „avantgardních“ technik včetně hry ladícím klíčem a aplikace lepicí pásky na harfu či náhlých kontrastních vpádů nástrojů v čele s všudypřítomným pizzicatem stačila za oněch padesát let v nové hudbě urazit cestu od inovace přes manýru až ke klišé. Útěchou budiž fakt, že ostatní skladby obou koncertů se v drtivé většině obešly bez nich.

Isang Yun Trio foto: MusicOlomouc

První světovou premiérou letošního ročníku byla skladba *Forgetting Ravel* **Iana Mikysky**, explicitně se obracející k hudební minulosti. Cílem tohoto hudebně-psychologického experimentu bylo, aby posluchač postupně zapomněl na hudbu Maurice Ravela, či spíše: přestal v návratech citací Ravelova *Klavírního tria* a *Sonáty pro housle a violoncello* slyšet jejího autora a místo toho zakoušel čistý, bezprostřední zvuk. Vzhledem k charakteru postupného rozpadu organizované hudby a dlouhých dozvuků zapomínání mohlo být vhodnější zařadit skladbu na konec programu.

Šerosvit Ondřeje Štochla pak vyšel z charakteru malířské techniky známé též pod názvem chiaroscuro. Nehovoří však o krajních kontrastech plného světla a totální tmy – spíše se drží na oné nejasné linii přechodu mezi oběma principy – světlem a stínem, odhalením významu a tajemstvím. **Vilém Veverka** čněl mezi ostatními hráči výraznou hrou s přesnou a plynulou kontrolou silného tónu hoboje, zatímco harfistka **Kateřina Englichová** s tichou jistotou předvedla široké výrazové možnosti svého nástroje. Nepříliš pobožující úvodní program festivalu nakonec vycházel spíše z tradičnějších inspiračních vlivů a představil hudbou vhodnou i pro méně otrlé posluchače současné hudební tvorby.

středa, 24. říjen 2018

Moc dobré cvičení se současnou českou hudbou v Olomouci

Napsal(a) [Jan Borek](#)

Petr Kubesfoto: *MusicOlomouc*

Závěrečný koncert desátého ročníku festivalu soudobé hudby MusicOlomouc v podání **Orchestru BERG** nesl zároveň podtitul slavnostního koncertu ke stému výročí založení Československé republiky. Přední český novohudební soubor v čele s dirigentem **Peterem Vrábelem** a programem čtyř skladeb současných českých autorů se představil v atriu Uměleckého centra Univerzity Palackého.

Program otevřel drobný melodram *8 vět na vějíře* **Petra Wajsara** pro sedm hudebníků a recitaci inspirovaný sbírkou francouzských básní Paula Claudela podobných japonským haiku. Každá z nich zároveň vychází z nějakého japonského znaku, jehož melodie je zhudebněna. Výsledkem byl jemně protkaný, souvislý proud s jemným dynamickým i náladovým odstíněním jednotlivých složek a momenty zvukomalby (kupříkladu pospíchajícího horského potoku) či mimořádně efektní imitace zvuku flétny hrané na housle. Herec **Petr Kubes** recitoval Claudelovy básně, jež byly zároveň promítány na stěnu atria, ve francouzštině. Ač jazykem dle vlastních slov nevládne, přesto velmi uspokojivě zvládl nástrahy francouzské výslovnosti. Do hudebního proudu vstupoval zároveň deformovaný hlas v elektronické stopě recitující původní japonské znaky v originálním jazyce. Až metafyzický přesah pak měla poslední z básní „*PŠT! Když budeme dělat hluk čas začne odznova*“ zhudebněná tichem.

foto: MusicOlomouc

Skladba *Kaleidoscope* **Matouše Hejla** byla letos v únoru jako první oceněna Trochu nižším C4, tedy cenou za soudobou hudbu. V nové, přepracované verzi absolventské kompozice původně sledující strukturu Bradburyho stejnojmenné povídky je nyní – jako v krasohledu – hudební materiál nově skládán a rozkládán na jednotlivé složky – tón, harmonické pásmo, zvuk. Výrazný motiv představený v úvodu se tak oproti očekávání nenavrací. Soudržná orchestrální faktura je naopak záhy rozvolněna ve statické pnutí s občasným rytmickým oživením ve formě „tribálních“ perkusí. Sledujeme tedy spíše rozpad. Na tomto místě je též třeba vyzdvihnout

pečlivou souhru ansámblu – a to nejen proto, že jde o špičkové těleso, nýbrž protože zvláště u tohoto typu kompozice jde o jednu ze zásadních složek rozhodujících o úspěchu provedení daného díla.

V Olomouci pravidelně uváděný **František Chaloupka** tentokrát nepremiéroval nové dílo, nýbrž uvedl o něco starší kompozici *Mašín Gun – The Seven Rituals for purging the Czech Lands from the Spirit of Communism* nesoucí v sedmi větách-rituálech nechvalně proslulý příběh bratří Mašínů. Chaloupkův charakteristický hudební jazyk se okamžitě ukazuje v expresivních nájezdech smyčců se zhuštěnými melodiemi. Na souhru náročné dynamické vrcholy a krkolonné rytmické proměny prověřují především dvojici houslí. Stálíci je také velké obsazení dřevěných dechů a pečlivá akcentace jejich témrů. Mohu vyjmenovávat další typické rysy Chaloupkovy tvorby ve skladbě obsažené: nezaměnitelnou „flexibilní časovost“ či vytrvalé, nepolevující hudební napětí barvitě popisující hrůzy prezentovaného příběhu. I přes ztížené podmínky při zkoušení této sedmidílné skladby ji Orchester BERG provedl náležitým způsobem.

Tomáš Reindl, Petr Kubes foto: MusicOlomouc

Večer uzavřel **Tomáš Reindl** se svým scénickým melodramem *Joga*. Petr Kubes se v něm zhostil role Guru – tedy vypravěče – původně napsané pro Soňu Červenou, která ji loni v září premiérovala. Pocta józe začíná výkladem o správném dechu, postoji těla i blahodárných zdravotních účincích jejího praktikování, to celé na dosti „relaxačním“ hudebním podkladu. Scénickou složku zrealizovala šestice cvičenkyň na podložkách, které názorně předváděly základní jogínské pozice cvičení *Súrja namaskára* neboli pozdravu slunci. Ty jsou zprvu jednotlivě představeny a popsány, každá s vlastním hudebním doprovodem. Do něj vedle orchestru promlouvají i tradiční indické bubínky tabla, samplovaná tamera, alikvotní zpěv, beatbox a další živá elektronika včetně nahrávky textu Františka Drtikola v rukou samotného autora skladby. Sled jogínských pozic se postupně zrychluje a recitace se zintenzivňuje – až

přechází v rychlou sérii, ve které Guru vykřikuje pokyny jako na vojně, zatímco se hudba útržkovitě střídá a cvičenkyně taktak stíhají zaujímat požadované pozice. Vědom si své nelehké role, tedy nutnosti zastoupit Soňu Červenou, přece Petr Kubes předvedl velmi procítěný, přesto nepatetický výkon i v té nejintenzivnější pasáži, která až humorným způsobem kontrastuje se založením jógy jako především nenásilného učení. A samozřejmě: Na konec je třeba „*vyvolat klid myslí*“. Navrací se tak relaxační plocha a z hektického cvičení přecházíme zpět do osvícené mystiky vyššího jáství.

Festival MusicOlomouc opět nabídl bohatou přehlídku současné hudby v mnoha jejích podobách, provedenou výbornými sólisty i tělesy. Po celkem sedmi vydatných koncertech by bylo – s jistou dávkou nadsázky – možné citovat Františka Drtikola: „*Moc dobré cvičení, jsem mrtev.*“ Tedy alespoň do dalšího ročníku.

středa, 24. říjen 2018

Moc dobré cvičení se současnou českou hudbou v Olomouci

Napsal(a) [Jan Borek](#)

Petr Kubesfoto: MusicOlomouc

Závěrečný koncert desátého ročníku festivalu soudobé hudby MusicOlomouc v podání **Orchestru BERG** nesl zároveň podtitul slavnostního koncertu ke stému výročí založení Československé republiky. Přední český novohudební soubor v čele

s dirigentem **Peterem Vrábelem** a programem čtyř skladeb současných českých autorů se představil v atriu Uměleckého centra Univerzity Palackého.

Program otevřel drobný melodram *8 vět na vějíře* **Petra Wajsara** pro sedm hudebníků a recitaci inspirovaný sbírkou francouzských básní Paula Claudela podobných japonským haiku. Každá z nich zároveň vychází z nějakého japonského znaku, jehož melodie je zhudebněna. Výsledkem byl jemně protkaný, souvislý proud s jemným dynamickým i náladovým odstíněním jednotlivých složek a momenty zvukomalby (kupříkladu pospíchajícího horského potoku) či mimořádně efektní imitace zvuku flétny hrané na housle. Herec **Petr Kubes** recitoval Claudelovy básně, jež byly zároveň promítány na stěnu atria, ve francouzštině. Ač jazykem dle vlastních slov nevládne, přesto velmi uspokojivě zvládl nástrahy francouzské výslovnosti. Do hudebního proudu vstupoval zároveň deformovaný hlas v elektronické stopě recitující původní japonské znaky v originálním jazyce. Až metafyzický přesah pak měla poslední z básní „*PŠT! Když budeme dělat hluk čas začne odznova*“ zhudebněná tichem.

foto: MusicOlomouc

Skladba *Kaleidoscope* **Matouše Hejla** byla letos v únoru jako první oceněna Trochu nižším C4, tedy cenou za soudobou hudbu. V nové, přepracované verzi absolventské kompozice původně sledující strukturu Bradburyho stejnojmenné povídky je nyní – jako v krasohledu – hudební materiál nově skládán a rozkládán na jednotlivé složky – tón, harmonické pásmo, zvuk. Výrazný motiv představený v úvodu se tak oproti očekávání nenavrací. Soudržná orchestrální faktura je naopak záhy rozvolněna ve statické pnutí s občasným rytmickým oživením ve formě „tribálních“ perkusí. Sledujeme tedy spíše rozpad. Na tomto místě je též třeba vyzdvihnout

pečlivou souhru ansámblu – a to nejen proto, že jde o špičkové těleso, nýbrž protože zvláště u tohoto typu kompozice jde o jednu ze zásadních složek rozhodujících o úspěchu provedení daného díla.

V Olomouci pravidelně uváděný **František Chaloupka** tentokrát nepremiéroval nové dílo, nýbrž uvedl o něco starší kompozici *Mašín Gun – The Seven Rituals for purging the Czech Lands from the Spirit of Communism* nesoucí v sedmi větách-rituálech nechvalně proslulý příběh bratří Mašínů. Chaloupkův charakteristický hudební jazyk se okamžitě ukazuje v expresivních nájezdech smyčců se zhuštěnými melodiemi. Na souhru náročné dynamické vrcholy a krkolomné rytmické proměny prověřují především dvojici houslí. Stálící je také velké obsazení dřevěných dechů a pečlivá akcentace jejich témrů. Mohu vyjmenovávat další typické rysy Chaloupkovy tvorby ve skladbě obsažené: nezaměnitelnou „flexibilní časovost“ či vytrvalé, nepolevující hudební napětí barvitě popisující hrůzy prezentovaného příběhu. I přes ztížené podmínky při zkoušení této sedmidílné skladby ji Orchester BERG provedl náležitým způsobem.

Tomáš Reindl, Petr Kubes foto: MusicOlomouc

Večer uzavřel **Tomáš Reindl** se svým scénickým melodramem *Joga*. Petr Kubes se v něm zhostil role Guru – tedy vypravěče – původně napsané pro Soňu Červenou, která ji loni v září premiérovala. Pocta józe začíná výkladem o správném dechu, postoji těla i blahodárných zdravotních účincích jejího praktikování, to celé na dosti „relaxačním“ hudebním podkladu. Scénickou složku zrealizovala šestice cvičenkyň na podložkách, které názorně předváděly základní jogínské pozice cvičení *Súrja namaskára* neboli pozdravu slunci. Ty jsou zprvu jednotlivě představeny a popsány, každá s vlastním hudebním doprovodem. Do něj vedle orchestru promlouvají i tradiční indické bubínky tabla, samplovaná tamera, alikvotní zpěv, beatbox a další živá elektronika včetně nahrávky textu Františka Drtikola v rukou samotného autora skladby. Sled jogínských pozic se postupně zrychluje a recitace se zintenzivňuje – až

přechází v rychlou sérii, ve které Guru vykřikuje pokyny jako na vojně, zatímco se hudba útržkovitě střídá a cvičenkyně taktak stíhají zaujímat požadované pozice. Vědom si své nelehké role, tedy nutnosti zastoupit Soňu Červenou, přece Petr Kubes předvedl velmi procítěný, přesto nepatetický výkon i v té nejintenzivnější pasáži, která až humorným způsobem kontrastuje se založením jógy jako především nenásilného učení. A samozřejmě: Na konec je třeba „*vyvolat klid myslí*“. Navrací se tak relaxační plocha a z hektického cvičení přecházíme zpět do osvícené mystiky vyššího jáství.

Festival MusicOlomouc opět nabídl bohatou přehlídku současné hudby v mnoha jejích podobách, provedenou výbornými sólisty i tělesy. Po celkem sedmi vydatných koncertech by bylo – s jistou dávkou nadsázky – možné citovat Františka Drtikola: „*Moc dobré cvičení, jsem mrtev.*“ Tedy alespoň do dalšího ročníku.